

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

LIFE ENV/GR/000751 ZANTECOAST :

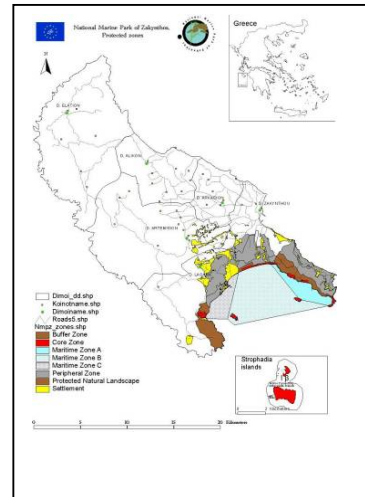
ΕΚΛΑΪΚΕΥΜΕΝΗ ΕΚΘΕΣΗ

LIFE ENV/GR/000751 ZANTECOAST
"Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παράκτιας Ζώνης – Υποδειγματικές Δράσεις στο Εθνικό
Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου"
ΕΚΛΑΪΚΕΥΜΕΝΗ ΕΚΘΕΣΗ

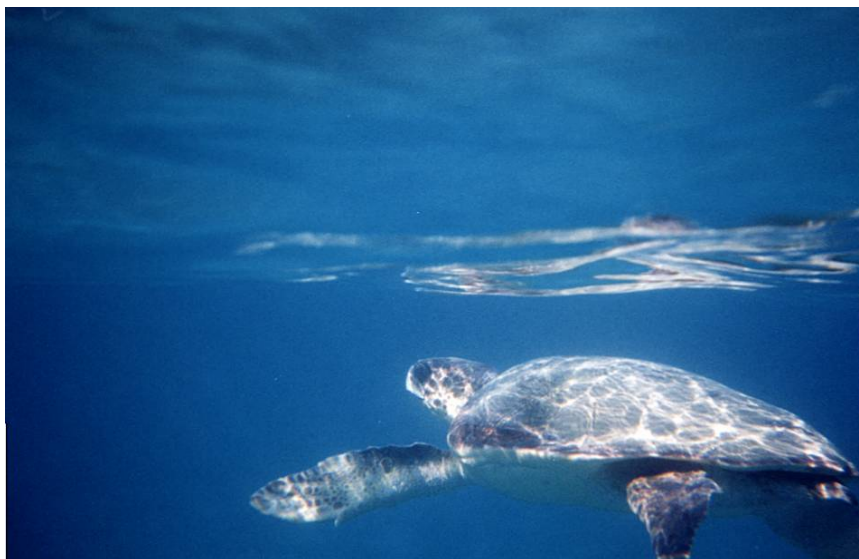
Εισαγωγή

Στις εύκρατες περιοχές του ευρωπαϊκού νότου, κατά μήκος των 15.000 χλμ. της ελληνικής ακτογραμμής, στην οποία συγκεντρώνεται ο κύριος όγκος της τουριστικής δραστηριότητας, καθώς και ποσοστό 80% των υπόλοιπων δραστηριοτήτων, απαντώνται ορισμένοι από τους σημαντικότερους βιότοπους της χώρας και της Ευρώπης.

Ένας τέτοιος σημαντικός βιότοπος για το σπάνιο και απειλούμενο είδος της θαλάσσιας χελώνας *Caretta caretta*, ο κόλπος του Λαγανά, βρίσκεται στο Ιόνιο Πέλαγος στο νησί της Ζακύνθου. Οι ακτές του κόλπου, μήκους 3,5 χλμ., θεωρούνται ως η σημαντικότερη περιοχή ωτοκόκκας στην Ευρώπη. Η εξαιρετική ποιότητα των νερών, καθώς και οι αμμώδεις παραλίες, προσέλκυσαν τις δύο τελευταίες δεκαετίες συνεχώς αυξανόμενη τουριστική δραστηριότητα, η οποία λόγω του ανεπαρκούς ελέγχου εξελίχθηκε σε απειλή για την εξέλιξη των βιοτόπων.

Η ανάγκη αντιμετώπισης του προβλήματος οδήγησε στη δημιουργία του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου (ΕΘΠΖ), το οποίο θεσμοθετήθηκε με Προεδρικό Διάταγμα (Π.Δ.) το 1999. Βασικός σκοπός του είναι η προστασία και διατήρηση της θαλάσσιας χελώνας *Caretta caretta*, καθώς και άλλων σημαντικών ειδών όπως η μεσογειακή φώκια *Monachus monachus*, αλλά και πλήθους προστατευόμενων ειδών πανίδας, ορνιθοπανίδας, αμφιβίων, καθώς και ειδών χλωρίδας και συστημάτων αμμοθινών κ.λπ.

Βασικοί στόχοι και επιδιώξεις του Προγράμματος

Το Πρόγραμμα LIFE ENV/GR/000751 «Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παράκτιας Ζώνης – Υποδειγματικές Δράσεις στο Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου» συνέβαλε στην υλοποίηση σημαντικών δραστηριοτήτων οι οποίες απορρέουν από τις θεσμικές δεσμεύσεις του ΕΘΠΖ, καθώς και πολυάριθμων επιχειρησιακών επιδιώξεων. Υλοποιήθηκε κατά το διάστημα Ιούνιος 2001 – Νοέμβριος 2004, με μοναδικό δικαιούχο τον Οργανισμό Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου (ΟΕΘΠΖ) και συγχρηματοδότες το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας & Δημοσίων Έργων Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.), τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ζακύνθου και τους Δήμους Λαγανά και Ζακυνθίων. Ως εξωτερικός σύμβουλος, σε θέματα τεχνικής και επιστημονικής υποστήριξης του Προγράμματος, συνεργάστηκε το γραφείο «ENVIPLAN – Γ. Θ. Τσεκούρας & Συνεργάτες: Σύμβουλοι Αναπτυξιακού Προγραμματισμού & Περιβαλλοντικής Προστασίας».

Κύριος στόχος του έργου ήταν η εφαρμογή μιας πολιτικής για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης, καθώς και την αειφόρο ανάπτυξη, μέσω της ανάπτυξης τοπικών πρωτοβουλιών, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα την ορθή ενημέρωση του τοπικού πληθυσμού και των επισκεπτών σχετικά με τη σπουδαιότητα της περιοχής και την επιτακτική ανάγκη προστασίας της.

Το Πρόγραμμα επικεντρώθηκε σε πέντε βασικούς άξονες δράσεων, οι οποίοι συντίθενται από επιμέρους δέσμες ενεργειών.

Ειδικότερα, ένας πρωτεύων άξονας δράσεων / ενεργειών που υποστηρίχθηκαν μέσω του Προγράμματος, ήταν η Διαχείριση του Πάρκου με χρήση μεθόδων και εργαλείων προσαρμοσμένων στις ιδιαιτερότητές του και ταυτόχρονα εναρμονισμένων με τις πλέον σύγχρονες τεχνικές σχεδιασμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης.

Ενας δεύτερος άξονας δράσεων επικεντρώθηκε στη διεθνή συνεργασία αποσκοπώντας στην υποστήριξη σε θέματα τεχνογνωσίας και στην ανταλλαγή εμπειριών με οργανισμούς, φορείς και ιδιώτες που διαθέτουν ανάλογη πολύτιμη γνώση στους σχετικούς τομείς και η οποία θα μπορούσε να αξιοποιηθεί στην περίπτωση του ΕΘΠΖ. Αυτού του είδους η εμπειρία καλύπτει ευρύ θεματικό φάσμα, από θέματα που αφορούν ειδικές τεχνικές αγκυροβολίας των σημαντήρων οριοθέτησης του θαλάσσιου χώρου, όπως αυτές που εφαρμόστηκαν στην περίπτωση του κόλπου του Λαγανά, μέχρι την επικοινωνία με το κοινό, συμπεριλαμβανομένων των μηχανισμών και συστημάτων επιβράβευσης και πιστοποίησης.

Ενας τρίτος στόχος αφορά την προστασία και διατήρηση του Πάρκου. Περιλαμβάνει πλήθος δράσεων, οι οποίες σε γενικές γραμμές ομαδοποιούνται σε δύο κατηγορίες:

- α) Ηπιες δράσεις, όπως η φύλαξη του χερσαίου χώρου και των ακτών, η συνεργασία με τις Λιμενικές αρχές για την επιτήρηση του θαλάσσιου χώρου και η μελέτη ολοκληρωμένης διαχείρισης του υγροβιοτόπου της λίμνης Κερίου και της ευρύτερης περιοχής του.
- β) Δράσεις τεχνικού χαρακτήρα, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται αντιδιαβρωτικές παρεμβάσεις σε περιοχές αμμοθινών και απότομων κλίσεων, μπάρες για την απαγόρευση εισόδου σε ευαίσθητες περιοχές, κατασκευή παρατηρητηρίων φύλαξης με παράλληλη λειτουργία ως περιπτέρων ενημέρωσης κατά τη διάρκεια της ημέρας, ο έλεγχος του τεχνητού φωτισμού στην παράκτια ζώνη προκειμένου να αποφεύγεται ο αποπροσανατολισμός των νεογέννητων χελωνών και να εξασφαλίζεται ο ορθός προσδιορισμός της πορείας τους προς τη θάλασσα, καθώς και η τοποθέτηση ειδικών σημαντήρων για την οριοθέτηση των επιμέρους ζωνών προστασίας στη θαλάσσια περιοχή.

Η τέταρτη και εξαιρετικά σημαντική επιδίωξη, η οποία αναπτύχθηκε σε επιμέρους επιχειρησιακά αντικείμενα αφορά θέματα ευαισθητοποίησης – κινητοποίησης του κοινού γενικά και ειδικότερα όσων δραστηριοποιούνται στον πρωτογενή και τριτογενή τομέα, όπως γεωργών, ψαράδων, ξενοδόχων, ιδιοκτητών τουριστικών γραφείων και καταστηματαρχών, ξεναγών κ.ά. Μέσω του

Προγράμματος επιδιώχθηκε η σταδιακή εξέλιξη της κινητοποίησης σε αποτελεσματική συμμετοχική δραστηριοποίηση και συνειδητοποίηση της ειδικής αξίας της συγκεκριμένης περιοχής. Η θεώρηση του Πάρκου ως πόρου από τον οποίο όλοι μπορούν να επωφεληθούν, είτε στην κατεύθυνση της απλής αναψυχής ή της εκπαίδευσης είτε μέσω της ανάπτυξης νέων οικονομικών δραστηριοτήτων βασιζόμενων σε υπηρεσίες τις οποίες μπορούν να παρέχουν, αναμένεται ότι θα διευκολύνει την κατανόηση της ευρύτερης κοινωνικής και οικονομικής του σπουδαιότητας.

Τέλος, η πέμπτη και ιδιαίτερα κρίσιμη δέσμη επιδιώξεων αφορά την προβολή της δουλειάς του ΕΘΠΖ και της σημασίας της, καθώς και τη διάδοση των επιτευγμάτων και της τεχνογνωσίας σε άλλες περιοχές και φορείς με παρόμοια χαρακτηριστικά και στόχους. Κύριο αντικείμενο της εκστρατείας προώθησης αποτέλεσαν η αξία και σπουδαιότητα της θαλάσσιας χελώνας *Caretta caretta*, καθώς και της λοιπής πανίδας και χλωρίδας.

Τεχνολογία / Μεθοδολογία & τεχνικές

Το Πρόγραμμα αναδεικνύει την ανάγκη ανάπτυξης μιας μεθοδολογίας η οποία να ανταποκρίνεται σε ευρύ φάσμα δράσεων, οι οποίες διακρίνονται σε ήπιες δράσεις και δράσεις με τεχνικό φυσικό αντικείμενο. Μια επιπλέον κατηγοριοποίηση των δράσεων αναφέρεται στις επαναλαμβανόμενες, πλέον της μιας φοράς, κατά τη διάρκεια του Προγράμματος αλλά και μετά το τέλος του και στις μη επαναλαμβανόμενες.

Προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος της ενεργού συμμετοχής του κοινού, υιοθετήθηκε μια προσέγγιση «εκ των κάτω προς τα άνω», κυρίως στους τομείς της παρακολούθησης και φύλαξης, της επιβράβευσης και πιστοποίησης και της συνεργασίας με τους τοπικούς παράγοντες. Η προσέγγιση αυτή συνέβαλε στη διαμόρφωση ενός κοινού οράματος για τη μακροπρόθεσμη διαχείριση των φυσικών και οικονομικών παραμέτρων της περιοχής εφαρμογής.

Επιχειρησιακά, όλες οι δέσμες δράσεων οργανώθηκαν σε τρεις κύριες ομάδες ενεργειών: προπαρασκευαστικές (νομικές / θεσμικές διαδικασίες, συλλογή στοιχείων, μελέτες / σχεδιασμός, κινητοποίηση), εφαρμογής και διάχυσης της πληροφόρησης.

Η ανάπτυξη μηχανισμών παρακολούθησης και αξιολόγησης όλων των επιμέρους δράσεων, καθώς και η δυνατότητα ποσοτικοποίησης φυσικού αντικειμένου / αποτελεσμάτων, ήταν αναγκαία.

Επαναλαμβανόμενες δράσεις

Ενα **σύστημα φύλαξης** αναπτύχθηκε για τις ανάγκες του Πάρκου. Το σχέδιο φύλαξης αναφέρεται σε τρεις χωρικές ενότητες: α) παραλίες ωτοκίας, β) θαλάσσιος χώρος, γ) δασικές περιοχές. Οι προπαρασκευαστικές δράσεις περιλάμβαναν, κατά περίπτωση, αναγνώριση της βέλτιστης χωροθέτησης της σχετικής υποδομής και του απαιτούμενου εξοπλισμού, διερεύνηση της διαδικασίας πρόσληψης φυλάκων, εκτίμηση της επάρκειάς τους, εκπαίδευση φυλάκων και συνεργασία με τοπικούς και εθνικούς φορείς της διοίκησης. Επιπλέον, με την υπογραφή της σύμβασης πρόσληψης, δίνονται σε κάθε φύλακα σε γραπτή μορφή ειδικές οδηγίες / κατευθύνσεις σχετικά με το έργο της φύλαξης.

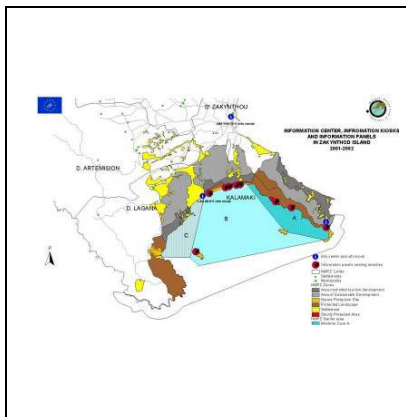
Στοχεύοντας στην προσέλκυση του τοπικού πληθυσμού, των επιχειρηματιών και των επισκεπτών, αναπτύχθηκε μια ειδική επικοινωνιακή πολιτική. Η μεθοδολογία που υιοθετήθηκε για τη **συνεργασία και ενεργή συμμετοχή των τοπικών παραγόντων** σε εναρμόνιση με τους στόχους του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου, βασίζεται στη διεθνή εμπειρία και επιστημονική βιβλιογραφία. Τα επιμέρους στάδια της δράσης αυτής περιλαμβάνουν συλλογή στοιχείων, συγγραφή κατευθύνσεων σχετικών με καλές πρακτικές από περιβαλλοντική άποψη, διάλογο με τους τοπικούς επιχειρηματίες και καθιέρωση πρωτοκόλλων συνεργασίας (πιστοποίηση / σύμφωνο). Η διεθνής εμπειρία παίζει σημαντικό ρόλο στην αποφυγή πιθανών λαθών κατά τη διάρκεια εφαρμογής της δράσης. Για παράδειγμα, το σύμφωνο με τους ιδιοκτήτες σκαφών παρατήρησης της θαλάσσιας χελώνας βασίζεται κυρίως στην εμπειρία των Γαλλικών, Ισπανικών και Καναδικών εθνικών πάρκων.

Μια **ειδικά σχεδιασμένη μέθοδος αξιολόγησης μέσω συστήματος δεικτών**, αναπτύχθηκε για την αξιολόγηση του Προγράμματος. Είναι ευνόητο ότι η διαθεσιμότητα, εγκυρότητα και ακρίβεια των δεδομένων και των πληροφοριών συνδέεται άμεσα με την αποτελεσματικότητα αυτού του εργαλείου, το οποίο στοχεύει στην πλέον αντικειμενική παρουσίαση της προόδου, επάρκειας και αποτελεσματικότητας του Προγράμματος. Το είδος των δεικτών που επιλέχθηκαν καθώς και ο αριθμός των δεικτών που χρησιμοποιήθηκαν ανά δράση, διαδικασία κλπ. Επηρέασε σε σημαντικό βαθμό τις δυνατότητες άμεσης αναγνώρισης των εγγενών προβλημάτων, αδυναμιών, ευκαιριών και δυνατοτήτων. Τα στελέχη του ΟΕΘΠΖ είχαν, επομένως, τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν αυτούς τους δείκτες τόσο στο στάδιο του σχεδιασμού όσο και στα στάδια της εφαρμογής, παρακολούθησης και αναθεώρησης. Για το σκοπό αυτό επιλέχθηκαν ειδικοί δείκτες για την εκ των προτέρων, την τρέχουσα και την εκ των υστέρων αξιολόγηση του Προγράμματος. Η χρησιμότητα αυτής της μεθόδου είναι πολλαπλή καθώς μπορεί να εφαρμοσθεί σε παρόμοια Προγράμματα, αλλά και για τη διαρκή αξιολόγηση της λειτουργίας σχετικών οργανισμών και φορέων.

Η **ανάπτυξη ειδικά σχεδιασμένου και προσαρμοσμένου στις ανάγκες του ΕΘΠΖ Γεωγραφικού Συστήματος Πληροφοριών (ΓΠΣ)** επιτρέπει την καταγραφή και παρακολούθηση σημαντικών συνιστωσών του Πάρκου. Οι παράμετροι που εισάγονται στο Σύστημα αντανακλούν τις μεταβολές στο φυσικό και κοινωνικοοικονομικό χώρο. Η διαδικασία ολοκληρώθηκε στα ακόλουθα στάδια:

- α) έλεγχος συμβατότητας και διόρθωση χαρτογραφικών υποβάθρων,
- β) σχεδιασμός βάσης δεδομένων, επιλογή κατάλληλων δεικτών / επιπέδων ανάλυσης, εισαγωγή στοιχείων,
- γ) παρακολούθηση και παραγωγή θεματικών χαρτών.

Μη επαναλαμβανόμενες δράσεις

Οριοθέτηση θαλάσσιου χώρου

Για την οριοθέτηση του θαλάσσιου χώρου χρησιμοποιήθηκε το σύστημα αγκυροβολίας Harmony. Κρίσιμη παράμετρος στην επιλογή ήταν η επιτακτική ανάγκη προστασίας των θαλάσσιων λειβαδιών της Ποσειδωνίας (θεωρούνται ως τα θαλάσσια «τροπικά δάση» της Μεσογείου). Η μεταφορά τεχνογνωσίας παρείχε στα στελέχη του ΕΘΠΖ τη δυνατότητα διερεύνησης λύσεων που έχουν υιοθετηθεί σε άλλες προστατευόμενες περιοχές. Βάσει της επιστημονικής βιβλιογραφίας και της ανάλογης εμπειρίας από την περίπτωση του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Port-Cros στη Γαλλία, επιλέχθηκε η εφαρμογή της συγκεκριμένης τεχνολογίας.

Προκειμένου να αποφευχθεί η καταστροφή των θαλάσσιων λειβαδιών από την κίνηση των προστιθέμενων βαρών στον πυθμένα για τη συγκράτηση των σημαντήρων, ένας ειδικός ατσάλινος κοχλίας τοποθετείται στον πυθμένα χωρίς να κόβεται ή να συνθλίβεται η πυκνή βλάστηση και το ριζικό της σύστημα. Στην κορυφή του κοχλίου προσαρτάται ατσάλινος δακτύλιος, διαμέτρου μικρότερης των 5 εκατοστών. Στις περιπτώσεις σκληρού υποβάθρου, αυτό διαπερνάται από ατσάλινη ράβδος σε ικανοποιητικό βάθος. Το σημείο πρόσδεσης του αγκυροβολίου αποτελείται από ενισχυμένο δακτύλιο ο οποίος βιδώνεται στην κορυφή της ράβδου.

Η μέθοδος η οποία χρησιμοποιήθηκε για την τοποθέτηση του συστήματος αγκυροβολίας αποτελείται από υδραυλική συσκευή η οποία «βιδώνει» τον ατσάλινο κοχλία στον πυθμένα. Η διαδικασία αυτή απαιτεί την απασχόληση δύο δυτών. Το σχοινί το οποίο τοποθετείται στο σημείο αγκυροβολίας διατηρείται συνεχώς τεντωμένο, έτσι ώστε να μην καταστρέφονται τα λειβάδια Ποσειδωνίας. Στην επιφάνεια το σχοινί αυτό δένεται στον σημαντήρα. Για κάθε σημείο αγκυροβολίας καταγράφονται οι συντεταγμένες της θέσης του με τη χρήση Γεωγραφικού Συστήματος Εντοπισμού (GPS). Ένας μικρότερος σημαντήρας προσδένεται στην κορυφή του κοχλίου ώστε να μην χάνεται σε περίπτωση ανεπιθύμητης παρέμβασης. Οι γεωγραφικές συντεταγμένες εισήχθησαν στο Γεωγραφικό Σύστημα Πληροφοριών Arcview και εκτυπώθηκε χάρτης συνολικής απεικόνισης αυτών.

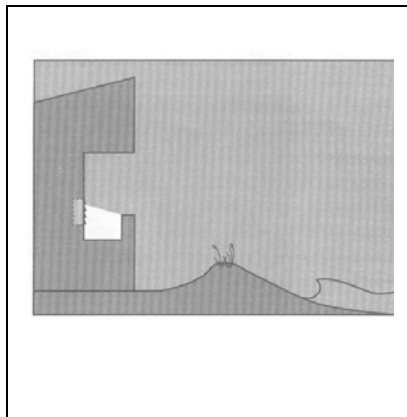

Για την οριοθέτηση του θαλάσσιου χώρου του ΕΘΠΖ απαιτήθηκε η σχετική αδειοδότηση από το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας, η οποία εκδόθηκε τον Μάιο του 2002. Ως προς τα τεχνικά χαρακτηριστικά, η άδεια αναφέρεται στον τύπο του συστήματος αγκυροβολίας (Harmony για τους οικοτόπους των θαλάσσιων λειβαδιών, ρεμέτζα για τις αμμώδεις περιοχές), το είδος των σημαντήρων (σφαιρικοί πορτοκαλί χρώματος για τη Ζώνη Α και κωνικοί κίτρινοι για τις Ζώνες Β και Γ), την απόσταση μεταξύ σημαντήρων (75 μ. για τη Ζώνη Α, 150 μ. για τις Ζώνες Β και Γ), καθώς και στα τεχνικά χαρακτηριστικά (σχοινί ή μεταλλική αλυσίδα) του μέσου σύνδεσης του σημαντήρα με το σύστημα αγκυροβολίας.

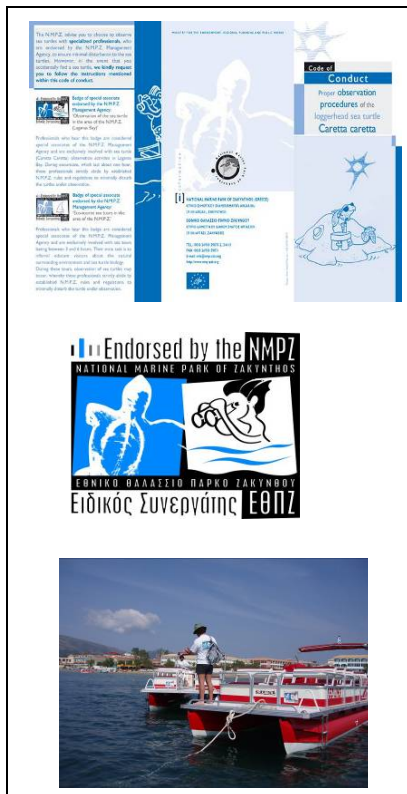
Οδηγίες / κατευθύνσεις για τον τεχνητό φωτισμό

Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα των νεογέννητων χελωνών είναι ο προσδιορισμός της πορείας τους προς τη θάλασσα. Τα τεχνητά φώτα των κτιριακών εγκαταστάσεων και κατά μήκος του οδικού δικτύου τις αποπροσανατολίζουν. Σε ορισμένες περιοχές του ΕΘΠΖ είναι υποχρεωτικό να χρησιμοποιείται ειδικός τύπος τεχνητού φωτισμού ώστε να αποφεύγεται η σχετική όχληση. Στοχεύοντας στην υποβολή των ενδιαφερομένων ιδιωτών, φορέων κ.λπ., συντάχθηκε ένας Οδηγός Κατευθύνσεων για τη χρήση τεχνητών φωτών, ο οποίος βασίζεται στο Προεδρικό Διάταγμα 906 Δ' και σε συστάσεις του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. και της Εταιρείας Προστασίας της Θαλάσσιας Χελώνας.

Κώδικας καλής πρακτικής για τους ιδιοκτήτες σκαφών παρατήρησης της θαλάσσιας χελώνας: «Ηπια παρατήρηση της θαλάσσιας χελώνας *Caretta caretta*»

Ο Κώδικας αυτός περιλαμβάνει συγκεκριμένες οδηγίες για μη οχλούσα παρατήρηση της θαλάσσιας χελώνας. Ειδικότερα, αναφέρεται στην απόσταση προσέγγισης, τον επιτρεπόμενο χρόνο συνεχούς παρατήρησης κάθε ατόμου, την ταχύτητα του σκάφους κατά την παρατήρηση και το μέγιστο αριθμό σκαφών, τις περιόδους παρατήρησης κατά τη διάρκεια της ημέρας κ.λπ. Σχεδιάστηκε ειδικό λογότυπο που αναγράφει «Πιστοποιημένος από το ΕΘΠΖ», το οποίο αναφέρεται σε δύο ειδών σύμφωνα συνεργασίας: α) «Πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ του Οργανισμού του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου και των Ιδιοκτητών Σκαφών Θαλάσσιων Εκδρομών», το οποίο αφορά δύο Συλλόγους που δραστηριοποιούνται στον κόλπο του Λαγανά. Βάσει του συμφώνου, κάθε Σύλλογος υποχρεούται να εφαρμόζει αυστηρά τον Κώδικα «Ηπια παρατήρηση της θαλάσσιας χελώνας *Caretta caretta*», γεγονός που προϋποθέτει ότι κάθε μέλος του Συλλόγου αποδέχεται όλα τα άρθρα και τις υποχρεώσεις του Κώδικα. Σε περίπτωση που κάποιο μέλος δεν εφαρμόζει τον Κώδικα, διαγράφεται από τον Σύλλογο, β) μεμονωμένα σύμφωνα με κάθε επιχειρηματία, μέλος των προαναφερόμενων Συλλόγων, βάσει των οποίων νομιμοποιείται να διανέμει στο κοινό διάφορες κατηγορίες υλικού που του παρέχει ο ΕΘΠΖ.

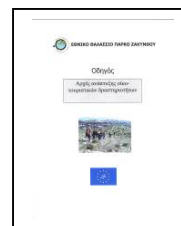

Κώδικας συμπεριφοράς με τίτλο «Αρχές για την Ανάπτυξη Οικοτουριστικών Δραστηριοτήτων»

Η σύνταξη ενός κώδικα συμπεριφοράς που αναφέρεται σε οικοτουριστικές δραστηριότητες, στόχευε στην εναρμόνιση μιας κοινά υιοθετημένης στρατηγικής από όλους τους εμπλεκόμενους συντελεστές στον τουρισμό, με απώτερο σκοπό τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και της πολιτιστικής αυθεντικότητας της περιοχής του ΕΘΠΖ. Η έμφαση δόθηκε αρχικά στα ακόλουθα ζητήματα: εννοιολογικές προσεγγίσεις του οικοτουρισμού, επιμόρφωση / εκπαίδευση, καλές πρακτικές, οφέλη του οικοτουρισμού για τις τοπικές κοινωνίες, ικανοποίηση πελατών και υπεύθυνο μάρκετινγκ. Πέραν των βασικών αρχών, συντάχθηκαν ειδικοί κώδικες συμπεριφοράς σχετικά με δραστηριότητες περιήγησης / ξενάγησης, γενικής ενημέρωσης, πεζοπορικής περιήγησης και θαλάσσιων εκδρομών. Σχεδιάστηκαν τρία λογότυπα «Θαλάσσιες οικοτουριστικές περιηγήσεις στην περιοχή του ΕΘΠΖ», «Πεζοπορία στην περιοχή του ΕΘΠΖ» και «“Πράσινα” καταλύματα» και απονεμήθηκαν δύο.

Κώδικας καλής περιβαλλοντικής συμπεριφοράς για τους επιχειρηματίες του τουρισμού

Αναφέρεται σε ευρύ φάσμα θεματικών ενοτήτων όπως: καταλύματα (ποιοτικά και περιβαλλοντικά κριτήρια), παράλληλες / συμπληρωματικές υπηρεσίες και δραστηριότητες παρεχόμενες στους επισκέπτες (ενημέρωση / ευαισθητοποίηση, εκδρομές, συμμετοχή σε οικοτουριστικές δραστηριότητες), προβολή και μάρκετινγκ (ομοιογενής εικόνα).

Κώδικας Ορθής Γεωργικής Πρακτικής (συμπεριλαμβανομένης της κτηνοτροφικής δραστηριότητας)

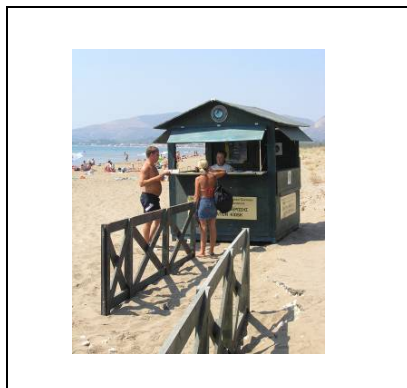
Ο Κώδικας στοχεύει στην ενημέρωση, υποστήριξη και ευαισθητοποίηση των αγροτών της περιοχής του ΕΘΠΖ και της Ζακύνθου γενικότερα, μέσω της τεκμηρίωσης της ανάγκης συμμόρφωσης προς το περιεχόμενό του, προκειμένου να διασφαλίσουν το εισόδημά τους και ταυτόχρονα να προστατεύσουν το περιβάλλον στο οποίο δραστηριοποιούνται. Το περιεχόμενο του Κώδικα διαμορφώθηκε σε συνεργασία με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και τη Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης της Νομαρχίας Ζακύνθου.

Η δράση αυτή υποστηρίχθηκε από σεμινάρια ενημέρωσης και επιμόρφωσης, τα οποία απευθύνονταν σε δύο ομάδες – στόχους: μεμονωμένους αγρότες και γεωργικούς συνεταιρισμούς / ενώσεις.

Παρατηρητήρια φύλαξης / περίπτερα ενημέρωσης

Τα παρατηρητήρια φύλαξης καθώς και τα περίπτερα ενημέρωσης αποτελούν μέρος του δικτύου επιτήρησης / ενημέρωσης που σκοπεύει να δημιουργήσει το ΕΘΠΖ στην περιοχή. Τα τεχνικά χαρακτηριστικά και τα σχέδια των παρατηρητηρίων ακολουθούν τις τεχνικές προδιαγραφές του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. και της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας. Πρόκειται για ξύλινη συναρμολογούμενη κατασκευή, επομένως εύκολα μεταφερόμενη. Τα στοιχεία της είναι βαμμένα με πράσινη υδατοδιαλυτή μπογιά. Η συνολική τους διάσταση είναι 2μ. x 2μ. x 2,3μ. και το βάρος τους περίπου 150 κιλά.

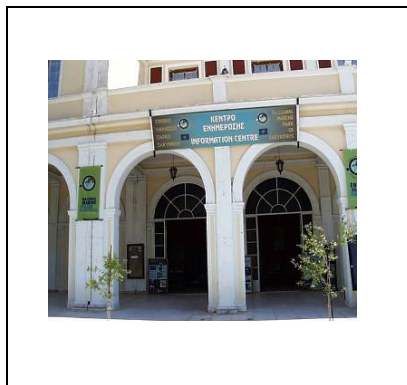
Πινακίδες πληροφόρησης

Αποτελούν τμήμα της υποδομής πληροφόρησης επισκεπτών. Τοποθετήθηκαν στις παραλίες ωτοκίας και στις πύλες εισόδου του νησιού (αεροδρόμιο, λιμάνι). Ο σκελετός τις πινακίδας είναι ξύλινος, βαμμένος με πράσινη υδατοδιαλυτή μπογιά. Τα τεχνικά χαρακτηριστικά είναι σύμφωνα με τις προδιαγραφές του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.. Η πληροφόρηση εκτυπώθηκε σε 5 πανέλα από αλουμίνιο που περιέχουν το λογότυπο του LIFE Environment και του ΕΘΠΖ, την ονομασία της τοποθεσίας, έναν γενικό χάρτη της περιοχής του πάρκου με τις διαφορετικές ζώνες και ένα βέλος που δείχνει τη θέση της πινακίδας, καθώς και υπόμνημα των μη επιτρεπόμενων δραστηριοτήτων και των στοιχείων του ΕΘΠΖ. Οι διαστάσεις της πινακίδας είναι 3μ. x 1,60μ.

Κέντρο Πληροφόρησης

Το 2001 λειτουργούσε στην πόλη της Ζακύνθου περίπτερο πληροφόρησης. Για τους καλοκαιρινούς μήνες του 2002 μισθώθηκε ο χώρος του Δημοτικού Θεάτρου Ζακύνθου, στον οποίο φιλοξενήθηκε μόνιμη φωτογραφική έκθεση. Επίσης, το κοινό είχε πρόσβαση σε εγκαταστάσεις οπτικο-ακουστικών παρουσιάσεων, οι οποίες μεταξύ άλλων περιελάμβαναν βιντεο-προβολές, ντοκυμαντέρ και άλλου οπτικού πληροφοριακού υλικού σχετικά με το ΕΘΠΖ. Το κέντρο πληροφόρησης ήταν καθημερινά ανοικτό από τις 9 π.μ. έως τις 2 μ.μ. και από 5 μ.μ. έως τις 10 μ.μ.

Διάγυση / προβολή / «εργαλεία δουλειάς»

Παρατηρητήρια φύλαξης και στολές φυλάκων

Παρατηρητήρια φύλαξης και κυάλια

Αφίσες, ξύλινες κατασκευές

Τηλεόραση, βίντεο, ξύλινες κατασκευές, πανέλα

Μακέττα ΕΘΠΖ

Εκστρατεία ενημέρωσης

Μπλούζα και λογότυπο "Πιστοποιημένος από το ΕΘΠΖ"

Φυλλάδιο "Κώδικα Συμπεριφοράς"

Περιβαλλοντικές επιπτώσεις / οφέλη

Η κεντρική ιδέα του Προγράμματος, η οποία δίνει έμφαση στην ανάπτυξης μιας μακρόπνοης συνεργασίας μεταξύ των τοπικών παραγόντων (ΟΕΘΠΖ, ΜΚΟ, επαγγελματίες, κάτοικοι, πολιτικοί), υποστηρίζει από κάθε άποψη τους αναπτυξιακούς στόχους σε συνάρτηση με την περιβαλλοντική προστασία, σε μακροπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα. Κατά την περίοδο εφαρμογής του Προγράμματος τεκμηριώθηκε η εφικτότητα εφαρμογής (κατά τρόπο υποδειγματικό) στην πράξη των αρχών που διέπουν τη δημιουργία του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου και κατ' επέκταση μιας ισόρροπης βιώσιμης ανάπτυξης των οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων / λειτουργιών και των περιβαλλοντικών παραμέτρων, υλοποιώντας εξειδικευμένες δράσεις διαχείρισης και μέτρα που στοχεύουν στη διατήρηση των ειδών και των οικοτόπων της περιοχής. Συγκεκριμένα, το πρόγραμμα προήγαγε την ιδέα της ολοκληρωμένης διαχείρισης της παράκτιας ζώνης, καθώς και της αειφόρου ανάπτυξης, μέσω τοπικών πρωτοβουλιών από τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό της περιοχής. Επίσης, συνέβαλε στη διασφάλιση της ορθής ενημέρωσης του τοπικού πληθυσμού και των επισκεπτών σχετικά με τη σπουδαιότητα των φυσικών οικοτόπων της.

Επιπλέον, κατέδειξε ένα σαφές και ευκρινές πλαίσιο με τα χαρακτηριστικά των δραστηριοτήτων που είναι δυνατόν να συνυπάρξουν με το χαρακτήρα του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου.

Τα περιβαλλοντικά οφέλη του Προγράμματος συνίστανται, κατά κύριο λόγο, στα εξής:

- αποτελεσματικότερη προστασία και διατήρηση της θαλάσσιας χελώνας *Caretta caretta*, καθώς και άλλων ειδών της θαλάσσιας και χερσαίας πανίδας και χλωρίδας,
- καλύτερη εφαρμογή των μέτρων προστασίας που ισχύουν στο χώρο του Πάρκου,
- περιβαλλοντικά φιλικότερες δραστηριότητες από τους τοπικούς επιχειρηματίες.

Σε ό,τι αφορά το χερσαίο χώρο σημειώθηκε:

- σημαντική μείωση των παραβιάσεων από τους επισκέπτες και τον τοπικό πληθυσμό, είτε αυτές συνδέονται με δραστηριότητες αναψυχής είτε με επιχειρηματικές,
- αποτελεσματικότερος έλεγχος της οικοδομικής και γενικότερα οικιστικής δραστηριότητας,
- σταδιακή συμμόρφωση με τις οδηγίες / κατευθύνσεις που αφορούν τον τεχνητό φωτισμό κτιριακών και άλλων εγκαταστάσεων αναψυχής κατά μήκος της ακτής, με αποτέλεσμα τη μείωση των οχλήσεων και κυρίως του αποπροσανατολισμού των νεογέννητων χελωνών στην πορεία τους προς τη θάλασσα,
- σημαντική μείωση της παράνομης εισόδου επισκεπτών στις παραλίες κατά τη διάρκεια της νύκτας και, επομένως, μείωση των οχλήσεων στις φωλιές,
- η απαρχή της εφαρμογής περισσότερων φιλικών προς το περιβάλλον γεωργικών πρακτικών,
- αξιοσημείωτη μείωση της απόθεσης απορριμμάτων στο χερσαίο τμήμα του Πάρκου,
- βελτίωση στη συμπεριφορά των ημερήσιων επισκεπτών (κολυμβητές κ.λπ.), καθώς και των επιχειρηματιών που ενοικιάζουν εξοπλισμό στις παραλίες (σε ό,τι αφορά την τοποθέτηση ομπρελών και ξαπλωστρών σε σχέση με τις θέσεις των φωλιών).

Εκτός αυτών, η αποδοχή και εφαρμογή των προβλεπόμενων στη «Μελέτη Διαχείρισης του υδροβιότοπου της λίμνης Κερίου και της ευρύτερης περιοχής της» θα διασφαλίσει την ομαλή εξέλιξη του τοπικού οικοσυστήματος.

Όσον αφορά τον θαλάσσιο χώρο, η οριοθέτηση των ζωνών προστασίας, μέσω ειδικού συστήματος σημαντήρων, συνέβαλε σταδιακά στον έλεγχο των επαγγελματικών και ιδιωτικών σκαφών αναψυχής, μετριάζοντας σε αξιοσημείωτο βαθμό τους κινδύνους για τις θαλάσσιες χελώνες και το οικοσύστημα γενικότερα. Χάρη στο ειδικά επιλεγμένο σύστημα αγκυροβολίας των σημαντήρων αποφεύχθηκε η καταστροφή των θαλάσσιων λειβαδιών Ποσειδωνίας.

Τέλος, το Πρόγραμμα έδρασε καταλυτικά στην κατεύθυνση διευθέτησης των άμεσων και πιεστικών αναγκών της περιοχής. Η δυναμική που αναπτύχθηκε σε συνδυασμό με:

- τα εργαλεία διαχείρισης και παρακολούθησης που παρήχθησαν στα πλαίσια του Προγράμματος (π.χ. σήμανση, μηχανισμοί περιβαλλοντικής πληροφόρησης υποστηριζόμενοι από ΓΣΠ),

- τα σημαντικά οφέλη από τις δραστηριότητες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, αναμένεται ότι θα συμβάλει αποφασιστικά στην προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης στο χώρο του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου.

Κόστος – όφελος των αποτελεσμάτων

Ένας μεγάλος αριθμός δράσεων ήταν σχετικά χαμηλού κόστους. Εξαίρεση αποτέλεσε, για παράδειγμα, το σύστημα αγκυροβολίας των σημαντήρων οριοθέτησης της θαλάσσιας περιοχής. Η πλειονότητα των δράσεων απέφερε αξιοσημείωτα οφέλη, κυρίως για την τοπική κοινωνία, τους επιχειρηματίες της περιοχής και τους επισκέπτες. Τα οφέλη αυτά έχουν κοινωνική και οικονομική διάσταση, ενώ αναμένεται ότι η ροπή που δημιουργήθηκε μέσω των δράσεων του προγράμματος θα είναι ουσιαστική και σημαντική. Ενδεικτικά αναφέρεται η αύξηση της απασχόλησης ως επακόλουθο του προγράμματος φύλαξης, των ξεναγήσεων, της παρατήρησης της θαλάσσιας χελώνας και άλλων οικοτουριστικών δραστηριοτήτων. Αναφορικά με τον ΟΕΘΠΖ τα άμεσα οικονομικά οφέλη είναι αμελητέα. Εν τούτοις, μεταξύ των έμμεσων οικονομικών ωφελειών θα πρέπει να συμπεριληφθούν η μείωση των καταστροφών (ήδη έχει καταγραφεί η σχετική τάση) της περιουσίας και των φυσικών στοιχείων του Πάρκου, καθώς και το σχετικά χαμηλότερο κόστος φύλαξης από τη στιγμή που η σταδιακή ανάπτυξη οικολογικής συνείδησης από τους τοπικούς παράγοντες θα τους οδηγήσει σε μια άτυπη, έστω, ανάληψη καθηκόντων επιτήρησης και γενικότερα παρατήρησης θεμάτων που σχετίζονται με την προστασία και διατήρηση της περιοχής. Πέραν αυτών, εξοικονόμηση χρηματικών πόρων σημειώθηκε στον τομέα της απόκτησης και διάδοσης τεχνογνωσίας, καθώς στελέχη του ΕΘΠΖ προσκλήθηκαν (χωρίς επιβάρυνση του Οργανισμού) σε συνέδρια κ.λπ. προκειμένου να ανταλλάξουν τις πρόσφατες εμπειρίες τους. Πιθανόν, στο μέλλον να υπάρξουν κάποια έσοδα από την πώληση πληροφοριακού και άλλου υλικού, καθώς και από τη σύναψη συμφώνων συνεργασίας.

Επισημαίνεται ότι μείωση του ρυθμού ή διακοπή, για οποιοδήποτε λόγο, των κύριων δραστηριοτήτων και καθηκόντων του Φορέα Διαχείρισης και των στελεχών του θα έχει αναμφίβολα δυσμενείς επιπτώσεις στο λειτουργικό κόστος.

Μη ολοκληρωμένες δράσεις και δυσκολίες

Κρίνεται σκόπιμο να επισημανθεί ότι το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου είναι το πρώτο θεσμοθετημένο πάρκο στην Ελλάδα με Διοικητικό Συμβούλιο και προσωπικό. Όπως αναμενόταν, ανέκυψε ένας αριθμός δυσκολιών, δεδομένου ότι δεν υπήρχε προηγούμενη εμπειρία, μέθοδοι και πρακτικές, βασισμένες στη λειτουργία άλλων εθνικών πάρκων στον ελληνικό χώρο. Οι δυσκολίες αυτές, σε γενικές γραμμές, ομαδοποιούνται σε τρεις κατηγορίες. Η πρώτη αφορά οικονομικά ζητήματα και κυρίως την έλλειψη χρηματορροής, που οδήγησαν στην απογοήτευση του Διοικητικού Συμβουλίου και στη συνέχεια σε επίσχεση εργασίας του προσωπικού. Η δεύτερη κατηγορία προβλημάτων έχει θεσμικό / νομικό χαρακτήρα: αφορά το ιδιοκτησιακό καθεστώς, την εμπλοκή της τοπικής αυτοδιοίκησης και των λιμενικών αρχών στην προστασία και τη φύλαξη, αλλά και τις αρμοδιότητες του Πάρκου σε ζητήματα φύλαξης και θέσπισης κινήτρων για τη συμμετοχή τρίτων σε θέματα που αφορούν το Πάρκο. Η τρίτη κατηγορία δυσχερειών οφείλεται στο χαμηλό βαθμό περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης του κοινού και των επιχειρηματιών και συνειδητοποίησης της σπουδαιότητας του Πάρκου, ο οποίος έδρασε ανασταλτικά στην ομαλή εξέλιξη και ολοκλήρωση κάποιων δράσεων. Μια από αυτές ήταν η ανάπτυξη και εφαρμογή Συστήματος Οικολογικής Διαχείρισης και Ελέγχου (EMAS) στην περιοχή του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου. Παρόλα αυτά, οι πρώτες φάσεις προσέγγισης και ενημέρωσης των επιχειρηματιών σχετικά με το περιεχόμενο του EMAS, καθώς και η συνεργασία με την ομάδα έργου, οδήγησε στην εξοικείωση με το πρόγραμμα αυτό καθ' εαυτό και τα οφέλη που είναι δυνατό να επιτευχθούν στο μέλλον. Οι περισσότερες δυσκολίες αντιμετωπίστηκαν με την υλοποίηση συνεχόμενης συμμετοχικής διαδικασίας και με την ενεργή συμμετοχή των τοπικών παραγόντων. Η υλοποίηση του προγράμματος Life συνέβαλε αναμφισβήτητα στην εξασφάλιση της μεσοπρόθεσμης και μακροπρόθεσμης λειτουργίας του πάρκου.

Μεταδοσιμότητα των αποτελεσμάτων

Το πιο ενδιαφέρον στοιχείο το Προγράμματος έγκειται στο γεγονός ότι για πρώτη φορά το έργο της προστασίας και διαχείρισης επιτελέστηκε από έναν ήδη θεσμοθετημένο φορέα, στον οποίο συμμετείχαν τοπικοί παράγοντες, μεταξύ των οποίων περιφερειακά τμήματα της κεντρικής διοίκησης και τοπικές υπηρεσίες. Δεδομένου ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (της τάξης του 80%) των δραστηριοτήτων λαμβάνει χώρα κατά μήκος της παράκτιας ζώνης του ελληνικού χώρου, δημιουργώντας ασυμβατότητες και συγκρούσεις οι οποίες δυσχεραίνουν ιδιαίτερα την προστασία και διατήρηση των φυσικών συνιστωσών και συστημάτων, η τρέχουσα εφαρμογή και τα αποτελέσματά της καθίστανται εξαιρετικά σημαντικά σε σχέση με τη δυνατότητα εφαρμογής τους σε άλλες περιοχές.

Στην Ελλάδα διαπιστώνεται μια χρονική υστέρηση μεταξύ του θεσμικού χαρακτηρισμού οικοτόπων και της δημιουργίας του αντίστοιχου φορέα διαχείρισης. Επομένως, το δυναμικό μεταδοσιμότητας και επεκτασιμότητας είναι σημαντικό. Στο πνεύμα αυτό, η ανάπτυξη μιας στρατηγικής για την ολοκληρωμένη διαχείριση της παράκτιας ζώνης, η οποία αντιμετωπίζει, επίσης, περιπτώσεις ισχυρών συγκρούσεων μεταξύ κοινωνικο-οικονομικών συμφερόντων και προστασίας περιοχών υψηλής οικολογικής αξίας, καλύπτει επιτακτικές ανάγκες.

Το σχέδιο διαχείρισης, καθώς και ένας αριθμός τεχνικών όπως η επικοινωνιακή πολιτική, οι κώδικες καλής πρακτικής για τα κοινό και διάφορες κατηγορίες επαγγελματιών, τα σύμφωνα συνεργασίας και η απόδοση ειδικών σημάτων κ.α. μπορούν να εφαρμοσθούν από μεγάλο αριθμό των πρόσφατα δημιουργημένων Φορέων Διαχείρισης στον ελληνικό χώρο.

Εκτός αυτού, η ειδικά σχεδιασμένη και εφαρμοσμένη μέθοδος αξιολόγησης μέσω συστήματος δεικτών, η οποία υποστηρίζεται από προσαρμοσμένο στις ανάγκες του ΕΘΠΖ Γεωγραφικό Σύστημα Πληροφοριών (ΓΠΣ), μπορεί να έχει ευρεία εφαρμογή σε παρόμοιες περιπτώσεις φυσικών περιοχών, τόσο στον εθνικό όσο και στον ευρωπαϊκό χώρο. Επίσης, η εμπειρία και η γνώση από τις τροποποιήσεις που κρίθηκαν αναγκαίες για το ειδικό σύστημα αγκυροβολίας (Harmony) μπορούν να είναι αξιοποιήσιμες.

Σε ό,τι αφορά το επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης το Πρόγραμμα πραγματεύεται τα θέματα που εντάσσονται στην Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης. Ειδικότερα, επιδιώκει την αντιμετώπιση των οξυμένων προβλημάτων που εμφανίζονται στις παράκτιες περιοχές όπως ελλιπής ενημέρωση, χαμηλός βαθμός συμμετοχής των τοπικών παραγόντων και έλλειψη συντονισμού στους τομείς του σχεδιασμού και της διαχείρισης μεταξύ φορέων, διαφόρων διοικητικών επιπέδων και αρμοδιοτήτων. Σε εναρμόνιση με τα σχετικά προγραμματικά κείμενα, το Πρόγραμμα υπογραμμίζει την αναγκαιότητα της από κοινού προσπάθειας και έμπρακτης συνεργασίας ώστε να διασφαλισθεί στο μέλλον η ζωτική λειτουργία της παράκτιας ζώνης της χώρας. Στην κατεύθυνση αυτή, οι φορείς διοίκησης κεντρικού, περιφερειακού και νομαρχιακού επιπέδου, η τοπική αυτοδιοίκηση και οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, οι κάτοικοι, οι επισκέπτες, οι επιχειρηματίες του τουρισμού, οι επαγγελματίες αλιείς και οι λιμενικές αρχές, έχουν να παίξουν ένα κρίσιμο ρόλο προκειμένου να επιτευχθεί η ορθή και αποτελεσματική διαχείριση της παράκτιας ζώνης.

Η προσέγγιση της αειφόρου ανάπτυξης μέσω του Προγράμματος εναρμονίζεται με τη στρατηγική που υιοθετεί το 5^ο Πρόγραμμα Δράσης και ειδικότερα με την επιδίωξη της εξεύρεσης της βέλτιστης ισορροπίας μεταξύ των τριών βασικών συνιστωσών του χώρου, δηλαδή της κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής. Κατ' αυτόν τον τρόπο, συνεισφέρει στην επίτευξη μιας διαρκούς ανάπτυξης, η οποία ταυτόχρονα σέβεται τις φυσικές παραμέτρους του χώρου στον οποίο συντελείται. Το Πρόγραμμα αξιοποιεί τους πέντε μηχανισμούς / μέσα εφαρμογής που προβλέπονται στο 5^ο Πρόγραμμα Δράσης, εστιάζοντας στην «προώθηση του ολοκληρωμένου σχεδιασμού του χώρου μέσω της ενσωμάτωσης της περιβαλλοντικής διάστασης».

Χρήσιμες πληροφορίες

■ Επαφές

- **Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου**, Υπεύθυνος επικοινωνίας: κ. Mr Laurent Sourbès
Διεύθυνση: Ε. Βενιζέλου 1, 291 00 Ζάκυνθος, Ελλάδα
Τηλέφωνο : +30 26950 29872 / Fax: +30 26950 23499
E-mail: info@nmp-zak.org Website: www.nmp-zak.org/
- **ENVIPLAN – Γ. Τσεκούρας & Συν/τες: Σύμβουλοι Προγραμματισμού Ανάπτυξης & Περιβαλλοντικής Προστασίας**, Υπεύθυνοι επικοινωνίας: κ. Γεώργιος Τσεκούρας – κα. Χριστίνα Τσούτσου
Διεύθυνση: Αετιδέων 52, 155 61 Αθήνα, Ελλάδα
Τηλέφωνο / Fax: +30 210 6525356, 6524398 / +30 210 6544213
E-mail: enviplan@enviplan.gr

■ Δημοσιεύσεις

Οδηγοί / Κώδικες (στα ελληνικά)

- Οδηγός με τίτλο «Αρχές για την Ανάπτυξη Οικοτουριστικών Δραστηριοτήτων»
- Κώδικας καλής πρακτικής και πιστοποίησης για τους ιδιοκτήτες σκαφών παρατήρησης της θαλάσσιας χελώνας: «Ήπια παρατήρηση της θαλάσσιας χελώνας *Caretta caretta*»
- Κώδικας Ορθής Γεωργικής Πρακτικής (συμπεριλαμβανομένης της κτηνοτροφικής δραστηριότητας)
- Code of proper agricultural practice (C.P.A.P.) for the management of agricultural environment: the needs for implementation in the national marine park of zakynthos area (Περίληψη στα αγγλικά)
- Οδηγίες / κατευθύνσεις για τον τεχνητό φωτισμό με σκοπό την προστασία της θαλάσσιας χελώνας *Caretta caretta*

Εκθέσεις (στα αγγλικά)

- Five progress reports Life Environment ZANTECOAST project (01/06/2001—31/01/2004)
- Final Report Life Environment ZANTECOAST project

Μελέτες (στα ελληνικά)

- Παρασκευόπουλος Α., Παπάρα Μ., Μελέτη Ολοκληρωμένης Διαχείρισης παράκτιου υγροτόπου Κερίου και ευρύτερης περιοχής, 2003.
- Euroconsultants S.A., Σχεδιασμός, ανάπτυξη και εφαρμογή Συστήματος Οικολογικής Διαχείρισης και Ελέγχου (EMAS) στην περιοχή του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου, 2004.

Δημοσιεύσεις

- 2002, “Implementing governance principles in a protected area: the case of the National Marine Park of Zakynthos (Greece)”, in “Governance: protected areas and institutions in the Mediterranean region, November 29-30th, Parque Natural del Garraf, Barcelona, Spain, 2002).
- 2002, “Sustainable tourism development in the National Marine Park of Zakynthos (Greece): developing new activities compatible with the aims of nature conservation”, in “The first Egyptian- International Conference on Protected Areas and Sustainable Development, Sharm El Sheik, Egypt, October 23-26th”

- 2002, “ How tour operators can benefit from an “eco-image” with classifications for Environmental Friendly Enterprises” in workshop “Tour Operators and the Zakynthos Marine Park: Funding the Park, Upgrading the Tourism Product, Zakynthos, Greece, May 26th- 28th, 2002”
- 2002, “Sustainable development in the area of the National Marine Park of Zakynthos: the needs to upgrade the tourism product”, in workshop “Tour Operators and the Zakynthos Marine Park: Funding the Park, Upgrading the Tourism Product, Zakynthos, Greece, May 26th- 28th, 2002”
- 2002, « Promotion d’une gestion intégrée des zones côtières et d’un développement touristique durable dans un espace protégé : le cas du Parc National Marin de Zakynthos (Grèce) » in « Proceedings of the Mediterranean Symposium on Marine and coastal Protected areas, Roses and l’Estartit, Spain, 6-10 March 2002”, Generalitat de Catalunya, Barcelona, pp 225-230

■ Συναφή Προγράμματα

Ολοκληρωμένα:

- CSF “*Laganas Zante Marine Park – Biotope management (1994—2001)*”

Σε εξέλιξη:

- CSF “*Organisation of the protection and management of the National Marine Park of Zakynthos(2004—2008)*”

- INTERREG III, C, “*The network of Managers of Marine Protected Areas in the Mediterranean*” (2005—2008)

Εγκεκριμένα:

- INTERREG III, B, ARCHIMED, “*Archicharter, The European Charter for Sustainable Tourism in protected areas of Archimed regions integrated with EMAS, Agenda 21 and Ecolabel*”(2006—2008)

■ Ιστοσελίδα (Επιλεγμένες φωτογραφίες)

[Http://www.nmp-zak.org/life/LifeEnv/](http://www.nmp-zak.org/life/LifeEnv/)

■ Γλωσσάρι

○ Λέξεις - κλειδιά

- Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παράκτιας Ζώνης
- Αειφόρος ανάπτυξη
- Τοπικές πρωτοβουλίες
- Κώδικας συμπεριφοράς (καλές περιβαλλοντικές πρακτικές)
- Ενημέρωση – Ευαισθητοποίηση – Ενεργή συμμετοχή κατοίκων και επισκεπτών
- Πιστοποίηση οικονομικών δραστηριοτήτων
- Εθελοντισμός

○ Σύντομογραφίες

- ▶ ΕΘΠΖ Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου
- ▶ ΟΕΘΠΖ Οργανισμός Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου
- ▶ ΥΠΕΧΩΔΕ Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας & Δημοσίων Έργων
- ▶ ΟΔΠΖ Ολοκληρωμένη Διαχείριση Παράκτιας Ζώνης

- ▶ ΜΚΟ Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις
- ▶ WWF Ελλάς Παγκόσμιο Ταμείο για τη Φύση – Ελληνικό Τμήμα
- ▶ Π.Δ. Προεδρικό Διάταγμα
- ▶ Τ.Α. Τοπική Αυτοδιοίκηση
- ▶ Γ.Σ.Π. Γεωγραφικό Σύστημα Πληροφοριών